

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова приймальної комісії

А. В. Красножон

Квітка 2023 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ПСИХОЛОГІЇ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ РІВНЕМ «МАГІСТР»
(на базі ступеня вищої освіти)**

Спеціальність: 053 Психологія

ОПП «Прикладна і практична психологія» (1 рік 10 міс.)

Пояснювальна записка

Підготовка абітурієнтів у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Університеті Ушинського) здійснюється згідно з Законами України: «Про вищу освіту», «Про закордонних українців», «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»; постановою Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 р. №729 «Питання здобуття вищої освіти деякими категоріями осіб»; Правилами прийому до Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» у 2023 році.

Абітурієнти зараховуються до Університету Ушинського на конкурсній основі за результатами вступних випробувань у формі тестування.

Програма вступного іспиту для отримання ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 053 Психологія ОПП «Прикладна і практична психологія» включає питання з дисципліни «Психологія».

До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та отримали ступень вищої освіти.

Мета вступного іспиту – відбір абітурієнтів для навчання та здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 053 Психологія.

Вступний екзамен є формою перевірки професійної готовності майбутніх магістрантів до виконання своїх професійних функцій і вирішення комплексу психологічних завдань у сфері сучасної психології.

Вступний фаховий іспит проводиться у формі письмового випробування та містить 6 варіантів по 30 тестових завдань за такими розділами:

- вступ до психології;
- психологія особистості та діяльності;
- психологія спілкування;
- когнітивна сфера психіки;
- емоційно-вольова сфера психіки.

*Абітурієнти, які отримали диплом «спеціаліста», «магістра» і бажають вступити до магістратури за спеціальністю 053 Психологія та знаходяться за кордоном або на тимчасово окупованих і особливо небезпечних територіях (Донецька, Луганська, Запорізька, Миколаївська, Харківська, Херсонська), мають підтвердити цю інформацію. Для цього необхідно надати документи, що засвідчують статус при складанні фахового випробування в онлайн форматі членам приймальної комісії.

Вимоги до абітурієнтів на фаховому вступному випробуванні для отримання ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 053 Психологія

Абітурієнти, які вступають на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, **мають мати:**

1. Знання про предмет, завдання, категорії, принципи, методи психологічної науки. Психологія як наука про закономірності, принципи, механізми, умови, чинники та особливості розвитку й функціонування психіки, її взаємодію з внутрішнім і зовнішнім психічним, про сутність і зміст останніх. Загальні завдання психологічної науки. Зв'язок психології з іншими науками. Диференціація психології на окремі наукові галузі (загальна, вікова, порівняльна, спеціальна, психологія праці, соціальна психологія, зоопсихологія та інші). Прикладна психологія та її функція в системі психологічного знання – проектування розвитку конкретної особистості в контексті її життєвих обставин шляхом розробки і застосування корекційно-розвиткових технологій. Поняття про практичну психологію. Структура практичної психології (психологія індивідуальності; психологія взаємостосунків і взаємодій у групі; психологія професійної діяльності; психологія особистого та повсякденного життя). **Психіка як предмет психології.** Структура психіки. Пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, пам'ять, мислення, уява, мовлення, увага. Емоційно-вольові процеси: почуття, емоції, воля. Психічні стани в емоційній, когнітивній, вольовій сферах (стійкий інтерес, творче піднесення, сумнів, пригніченість тощо). Загальне поняття про властивості особистості: спрямованість, темперамент, характер, здібності, інтелект. Свідомість – вища форма психіки. Самосвідомість. Школи, концепції, напрями психології (біхевіоризм, психоаналіз, гештальтпсихологія, гуманістична психологія тощо). **Методи психології.** Загальнонаукові методи. Методи психологічного дослідження. Поняття про спостереження та експеримент (лабораторний та природний) як основні методи психології. Допоміжні методи: опитування (анкетування, опитування, інтерв'ювання, бесіда), аналіз продуктів діяльності, тестовий метод тощо.

2. Знання про психологію особистості та діяльності. Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Спрямованість особистості та її форми. Потреби, види потреб: за походженням (первинні, вторинні), за характером задоволення (матеріальні, соціальні, духовні). Мотиви. Класифікація мотивів. Неусвідомлені та усвідомлені мотиви. Установки, потяги. Цілі. Інтереси. Ідеали та переконання. Світогляд особистості. **Поняття про психічний розвиток.** Психічний розвиток дитини до вступу в школу. Поняття про психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку. Поняття про психічний розвиток підлітка. Новоутворення підліткового періоду: почуття дорослості, потреба в самореалізації та суспільному визнанні, прагнення до самоствердження, вміння підпорядковуватись нормам колективного життя.

Поняття про психічний розвиток старшокласника. **Темперамент.** Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Психологічні складові темпераменту (психічна активність та емоційність). Характеристика типів темпераментів (сангвінічний, флегматичний, холеричний, меланхолічний). Роль темпераменту в праці та навчанні. Темперамент та проблеми виховання. Зв'язок типів ВНД і типів темпераменту людини. Індивідуальні риси темпераменту. **Характер.** Поняття про характер. Структура характеру як система ставлень: до суспільства, колективу, інших людей; до праці; до самої себе; до речей. Вольові риси характеру. Формування характеру. Поняття про атенуації характеру як надмірний вираз окремих рис. **Здібності.** Поняття про здібності. Задатки як природні передумови здібностей. Якісна та кількісна характеристика здібностей. Види здібностей (загальні, спеціальні). Рівні здібностей: здібності, талант, геніальність. Інтелект, види інтелекту, проблема вимірювання. **Знання про діяльність як психологічний феномен.** Загальне поняття про психічну активність та діяльність. Потреби як джерело активності. Види потреб. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Види дій: практичні та розумові. Етапи діяльності: етап постановки цілі; етап планування роботи; етап виконання, здійснення діяльності та поточного контролю; етап перевірки результатів, виправлення помилок; етап співставлення отриманих результатів з запланованими; етап підведення підсумків роботи та її оцінки. Основні види діяльності: праця, навчання, гра. Рівні засвоєння діяльності: вміння, навички, звички.

3. Знання про психологію спілкування та міжособистісні стосунки. Загальне уявлення про спілкування. Спілкування як психічне явище, як процес встановлення контактів між людьми. Складові спілкування (комунікація, інтеракція, перцепція). Рівні спілкування: ритуальний, або соціально-рольовий рівень; діловий, або маніпулятивний, рівень; інтимно-особистісний рівень. Функції спілкування: контактна, інформаційна, спонукальна, координаційна, функція розуміння, емотивна, встановлення відносин, функція здійснення впливу тощо. Психологічні механізми міжособистісного сприймання. Спілкування та товариськість. Конфлікти у спілкуванні та їхнє вирішення. Вербальна та невербальна комунікації. Умови ефективного спілкування. **Психологія груп.** Групи та їх класифікація у психології (малі, великі; реальні, умовні; референтні, офіційні, неофіційні; розвинені, малорозвинені; дифузні, асоціації, корпорації). Явище конформізму, нонконформізму. Типологія груп за їх рівнем розвитку. Колектив як вища форма розвитку групи. Ознаки колективу. Відмінність колективу від інших груп. Проблема становлення колективу. Міжособистісні стосунки у групах і методи їх виявлення. Диференціація в групах і колективах.

4. Знання про когнітивну сферу особистості. Увага. Загальне поняття про увагу. Види уваги (мимовільна, довільна, післядовільна). Властивості уваги (об'єм, стійкість, зосередженість, переключення,

розподіл). **Відчуття.** Поняття про відчуття. Класифікація та види відчуттів: залежно від контакту рецептора з подразником (дистанційні – зорові, слухові, нюхові; контактні – кінестетичні, дотикові, смакові, органічні); залежно від розміщення рецептора (інтероцептивні – органічні; екстероцептивні – зорові, слухові, дотикові, нюхові; пропріоцептивні). **Сприймання.** Поняття про сприймання. Класифікація та види сприймання: за провідним аналізатором (зорове, слухове, дотикове, смакове); за наявністю мети та вольового зусилля (довільне, мимовільне). Сприймання часу, руху, простору, сприймання людини людиною. **Пам'ять.** Поняття про пам'ять. Процеси пам'яті (запам'ятування, зберігання, забування, відтворення, забування). Класифікація та види пам'яті: за об'єктом запам'ятовування (образна, словесно – логічна, рухова, емоційна); за ступенем вольової регуляції (мимовільна, довільна); за тривалістю збереження інформації у пам'яті (миттєва, короткочасна, оперативна, довгочасна, генетична). Типи пам'яті (наочно-образний, словесно-логічний, гармонійний; зоровий, слуховий, руховий, змішаний). Продуктивність пам'яті: швидкість запам'ятовування, об'єм запам'ятовування, точність відтворення, довготривалість збереження. **Мислення.** Поняття про мислення. Розумові операції (аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення). Логічні форми мислення як продукти розумового процесу (поняття, судження, умовиводи). Види мислення: за формою (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне), за характером розв'язування задач (теоретичне, практичне), за ступенем новизни і оригінальності (репродуктивне, продуктивне). Якості розуму: самостійність, критичність, глибина, гнучкість, широта, швидкість. Поняття про мовлення. Єдність мислення та мовлення. Види мовлення (зовнішнє, внутрішнє; усне, писемне; діалогічне, монологічне). **Уява.** Поняття про уяву. Види уяви: залежно від мети (мимовільна, довільна), залежно від характеру (творча, репродуктивна). Мрія як образ бажаного майбутнього.

5. Знання про емоційно-вольову сферу особистості. Емоції та почуття. Загальне поняття про емоції та почуття. Природа емоцій, біологічне та соціальне їх розвитку. Вплив емоцій на діяльність особистості. Особливості емоцій: позитивні, негативні; стеничні, астенічні. Інтенсивність та стійкість емоцій. Настрій, афект, пристрасть, стрес. Види почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні, практичні. Експресія (міміка, рухи, жести, голос тощо). Функція експресії (зовнішні прояви внутрішніх переживань та невербальний канал спілкування). Мотиваційна сфера особистості. **Воля.** Поняття про волю. Воля як вища психічна функція. Вольова регуляція поведінки. Етапи вольових дій: підготовчий (мета і прагнення до її досягнення, можливості і мотиви, боротьба мотивів і вибір, рішення), виконавчий (здійснення рішення). Вольові якості особистості (цілеспрямованість, принциповість, самостійність, ініціативність, витримка, рішучість, наполегливість, організованість, дисциплінованість, сміливість).

Абітурієнти, які вступають на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, **мають уміти:**

- аналізувати закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ;
- здійснювати аналіз інформації, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки;
- рефлексувати та критично оцінювати інформацію, формувати аргументовані висновки;
- формувати думку логічно, доступно, обстоювати власну позицію.

Зразок тестових завдань

Почуття, в яких виявляється ставлення людини до суспільних подій, до інших людей, до самої себе, називають:

- а) інтелектуальними;
- б) моральними;
- в) деструктивними;
- г) естетичними;
- д) практичними.

Психічний процес свідомої цілеспрямованості регуляції людиною своєї діяльності і поведінки з метою досягнення поставлених цілей:

- а) сприймання;
- б) мислення;
- в) воля;
- г) пам'ять;
- д) увага.

Формування особистості відбувається:

- а) за законами природи;
- б) через залучення людини до діяльності та спілкування;
- в) цілком залежить від оточення людини;
- г) від самої людини

Відчуття, сприймання та уява кваліфікуються у психології як:

- а) індивідуально-психологічні властивості;
- б) емоційно-вольові процеси;
- в) пізнавальні процеси;
- г) фізіологічні стани;
- д) поведінкові акти.

Процес впливу установок, норм, цінностей і поведінки членів групи на погляди і поведінку окремого індивіду – це:

- а) групова поляризація;
- б) групова згуртованість;
- в) булінг;
- г) груповий тиск;
- д) групові норми.

Група, яка є взірцем для особистості, втіленням її ціннісного ідеалу – це:

- а) офіційна група;
- б) неофіційна група;
- в) референтна група;
- г) умовна група;
- д) закрита група.

**Критерії оцінювання
фахового вступного випробування з психології
для отримання ступеня вищої освіти магістра**

Фахове вступне випробування – тестування оцінюється за наступними критеріями (див. табл. 1.). Сумарна кількість балів складає рейтинг. Найвищий рейтинг – 200 балів. Мінімальний прохідний бал – 100.

Таблиця 1

**Відповідність результатів фахового вступного випробування з
психології значенням 200-бальної шкали
Бали (30 тестів)**

Кількість правильних відповідей	Бал	Кількість правильних відповідей	Бал
0-4	не складено		
5	100	18	152
6	104	19	156
7	108	20	160
8	112	21	164
9	116	22	168
10	120	23	172
11	124	24	176
12	128	25	180
13	132	26	184
14	136	27	188
15	140	28	192
16	144	29	196
17	148	30	200

ЛІТЕРАТУРА
до програми фахового вступного випробування
для отримання ступеня вищої освіти магістра
за спеціальністю 053 Психологія

Базова

1. Васянович Г. П. Основи психології : навчальний посібник. К. : Педагогічна думка, 2012. 114 с.
2. Максименко С.Д. Загальна психологія. Київ: Видавництво Центр навчальної літератури, 2019. 272с.
3. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2019. 464 с.

Допоміжна

1. Загальна психологія : підручник для студ. ВНЗ. С. Д. Максименко, В. О. Зайчук, В. В. Клименко, М. В. Папуча [за заг. редакцією С. Д. Максименка]. 2-е вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова книга, 2004. 704 с.
2. Ільїна Н. Загальна психологія: в екзаменаційних питаннях і відповідях. Київ: Університетська книга, 2018. 239 с.
3. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2017. 688 с.
4. Психологія. Ю.Л. Трофімов, М.І.Алексєєва, П.А.Гончарук та ін. [За ред. Ю.Л.Трофімова]. К.: Либідь, 2001. С. 445–510.
5. Рибалка В.В. Основи психології: навчальний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2012. 114 с.
6. Савчин М. В. Загальна психологія: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
7. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с.

Інформаційні ресурси

1. Довідник з курсу «Психологія» Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/dovidnik-z-kursu-psihologia-120090.html>
2. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник. Навчальний посібник, 4-те вид., випр. і доп. Київ: Каравела, 2020. 418с. Режим доступу: <https://ispp.org.ua/2021/02/26/pryhodko-yurchenko-navchalnyi-posibnyk-2020-psixologichnij-slovník-dovidnik-fragment-titul-zmist/>.
3. Коваль О. Тематичний словник-довідник з психології. 2013. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/543/1/%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA...97.pdf>
4. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник-довідник. Харків: Прапор, 2007. 640с. Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/427530.Pdf